გაზეთი ღირს

თთვე	მან. კ.	თთვე	მან. კ.
12 . . .	10—	6 . . .	6 —
11 . . .	9 50	5 . . .	5 50
10 . . .	8 75	4 . . .	4 75
9 . . .	8 —	3 . . .	3 50
8 . . .	7 25	2 . . .	2 75
7 . . .	6 50	1 . . .	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ივერია

...ის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათ-ათ უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციაში, ავჭალის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში; წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების კანცელიარიას, სათავად-აზნაურო ბანკის სახლებში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპეიკი.

1877—1892 სა პოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1892

რედაქციისაგან

გაზეთი „ივერია“ 1-ლ აგვისტოდგან წლის დამლევამდე ღირს 5 მან. 50 კაპ. მსურველს შეუძლიან ეს ფული ნაწილ-ნაწილადაც შემოიტანოს. (10—10)

„ივერია“

გამოვა 1892 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც აქამდე.

ვისაც ჰსურს დაიკვეთოს გაზეთი ამ 1892 წლისათვის მიჰმართოს:

ტფილისში: ა) თითონ რედაქციას, ნიკოლოოზის ქუჩაზედ, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, თავ. გრუზინსკისეულს სახლებში, № 21; ბ) „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიას, სასახლის ქუჩაზედ, თავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკის ქარვასლის გალერეიაში.

ტფილისის გარედ მცხოვრებთა უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდეგის ადრესით:

Тифлисъ. Въ редакцію грузинской газеты „ИВЕРІЯ“.

რედაქცია ამასთანავე აცხადებს, რომ იგი გაზეთის გაგზავნის გამო პასუხის მგებელი იქნება მარტო იმ ხელის-მომწერთა წინაშე, ვინც გაზეთის დაკვეთისათვის შესახვედრს ფულს პირდაპირ რედაქციაში და ან „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ კანცელარიაში წარმოადგენს, ანუ გამოგზავნის.

გაზეთის ფასი დაბეჭდილია გაზეთის სათაურშივე, ხოლო სრული პირობანი გაზეთის დაკვეთისა გამოცხადებულია უკანასკნელს გვერდზედ.

რუსეთის საზოგადოება ცეცხლისაგან დაზღვევისა.

კანტორა უმთავრესის სააგენტოსი კავკასიისათვის არის ტფილისში, განოვის ქუჩაზედ, ნოტარიუს მამიკონოვის კანტორის გვერდზედ, ყაზაროვების სახლში.

ინსპექტორი საზოგადოებისა ვ. ო. ტარანოვი.

(10—4)

ყოველ დღე მიიღება „ივერიის“ რედაქციაში შემოწირულებანი სოფლად ხოლერით დაზარალებულთა სასარგებლოდ.

ოფიციალური ცნობანი ხოლერის შესახებ.

ტფილისის მიხეილის საავადმყოფოში 8 აგვისტოს დილით იყო 9 კაცი და 4 დედაკაცი. ამ დღეს არავინ მიუყვანიათ. მორჩა 1 კაცი—მიკუნინი; გადაყვანილ იქმნა სხვა განყოფილებაში იაკულინი. 9 აგვისტოს დილით იყო 7 კაცი—და 4 დედაკაცი. ამ დღეს მიიყვანეს 1 კაცი—დავით საფაროვი (4 ნაწ., ცხენის რკინის გზის ერევნის სადგურის მოსამსახურე); მორჩა ორი კაცი—სუსანიძე და მაიერი; გარდაიცვალა 1 კაცი—მჭედლიშვილი. დილით 10 აგვისტოს იყო 5 კაცი და 4 ქალი.

მაჰმადიანთა დროებითს სახოლერო ფარდულში 8 აგვისტოს მიიყვანეს 2 კაცი: ზეინალ ალი-ოღლი (ყარაიაზიდგან ჩამოსული, 1 განყოფ.) და ქერბალაი - უსეინ - თალალ-ოღლი (აღტაგლიადგან მოსული); 9 აგვისტოს იმავე ფარდულში მიიყვანეს სალიმ-მამადი-ყული-ოღლი (მე-6 ნაწ.); დილით 1 აგვისტოს 4 ავადმყოფი იყო.

მეტეხის საპატიმროს საავადმყოფოში 8 აგვისტოს კარგად გახდა ტუსაღი მამად-ალი-ქალი-ოღლი.

ავად გახდნენ და შინა სწამლობენ: 7 აგვისტოს—ზაქარია მეგრელიძე (9 ნაწ., კრამიტის ქუჩა, სახ. № 24) და 8 აგვისტოს—ალექსანდრე არაქელიანცი (აკიმოვის ქუჩა, სახლ. № 9). გარდაიცვალნენ: 8 აგვისტოს ნიკოლოოზ ბეგიაშვილი, 7 წლისა, და ალექსანდრე ქორიძე; 9 აგვისტოს ალექსანდრე არაქელიანცი და 10-ს ზაქარია ბერელიძე.

ტფილისის მაზრის უფროსის მოხსენებით, 8 აგვისტომდე კვლავ ავად გახდა: სოფ. ავჭალაში 1, საგარეჯოში—3 და გარდაიცვალა 3; ახალსოფელში გარდაიცვალა 1.

ახალქალაქის მაზრის უფროსი იუწყება 8 აგვისტოდგან: არაგვაში ახლად აღარავინ გამხდარა ავად, მორჩა 2; ხოსპიაში ავად გახდა 2, უმურდოში 2, ხერთვისში 2; ხონდურში ავად გახდა 1, გარდაიცვალა 1; კარხში ავად გახდა 1, გარდ. 1, მორჩა 3; ორდისში ავად გახდა 1, გარდაიცვალა 2, მორჩა 3; ვაჩიანში ავად გახდა 7, გარდაიცვალა 2; შადირავანში ავად გახდა 1, ჰანდურში 4, ბერენში 1, უმერში 1. მთელს მაზრაში ავადმყოფია: ქალაქად 1, მაზრად 46.

სიღნაღის მაზრის უფროსი იუწყება: ლაგოდეხში 1-დგან 7 აგვისტომდე ავად გახდა 7, გარდაიცვალა 2; საქობსში დაპატიმრებულ იქმნა ერთი ავადმყოფი, ლაგოდეხიდგან მისული; ჯუდაანის საზოგადოებაში ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 1; სოფ. ბოდბისხევში ავად გახდა 1, გარდ. 1; სოფ. თიბაანში 7-დგან 9აგვისტომდე ავად გახდა 18, გარდაიცვალა 5; სოფ. ჯულაანში ავად გახდა 12, გარდ. 2.

ბორჩალოს მაზრის უფროსი იუწყება: სოფ. შულავერში 1-დგან 6 აგვისტომდე ავად გახდა 9, გარდ. 1, დარჩა (ამათ შორის ფერშლებიც) 8.

ახალქალაქის მაზრის უფროსი იუწყება: 5 აგვისტოდგან სოფ. ასპინძაში ავად გახდა 4, გარდ. 2, მორჩა 2, ავად აღარავინ არის; ლოშიხევში ავად გახდა 11, გარ. 3, მორჩა 1; ზემო ოშარაში ავად გახდა 5, გარდ. 1; ქვემო ოშარაში ავად გახდა 3: მუსხში ავად გახდა 15, გარდ. 6, მორჩა 5; ქ. ახალციხეში არავინ გამხდარა ავად.

დუშეთის მაზრის უფროსი იუწყება: 7 აგვისტოდგან სოფ. არანისში ავად გახდა 5, გარდ. 4, მორჩა 3; კარსულისკარში ავად გახდა 1, გარდ. 1; სოფ. დედებაანთკარში ავად გახდა 2, გარდ. 2; ჩირიუნთში ავად გახდა 1; წილკანში ავად გახდა 3, გარდ. 6; მუხრანში ავად გახდა 14, გარდ. 8.

გორის მაზრის ექიმი იუწყება: ახალქალაქში ავად გახდა 7, გარდ. 5, მორჩა 6, დარჩა 8; სოფ. ჩოჩეთსა, კოვნისხევსა, თელათგორსა და მეტეხში კვლავ აღარავინ გამხდარა ავად. სოფ. ლესში ავად გახდა 2. ხაშურის სადგურზედ ავად გახდა ფეხ-მძიმედ მყოფი, ზედამხედველის მეუღლე ორჯონიკიძისა და მუშა ჭანიშვილი, ორივენი გომის ფარდულში გაიგზავნენ.

ახალი ამბავი

*** სოფლად ხოლერისაგან დაზარალებულთა სასარგებლოდ და მასთან საბრძოლველად კიდევ მივიღეთ გიორგი ქართველიშვილისაგან 20 მან. ამ ფულისა გვქონდა 490 მან. 35 კ., ამითი შესდგა 510 მან. 35 კაპ.

*** ტფილისის მაზრის უფროსი თავ. ჯანდიერი, რომელიც მთელის ერთის თთვის განმავლობაში ხოლერიან სოფლებში მოგზაურობდა ხოლერის წინააღმდეგ ღონისძიებათა მისაღებად, შაბათს, 8 აგვისტოს, ტფილისში ჩამოვიდა.

*** ბაქოში 6 აგვისტოს ხოლერით გარდაიცვალა 1, მორჩა 1, ავად არის 11; სამხედრო სამკურნალოში იმყოფება 25. გუბერნიაში ავად გახლა 54, გარდ. 34, მორჩა 13, ავად არის 29.

ქუთაისში 6 აგვისტოს ავად გახდა 2, გარდ. 3, ავად არის 5, გუბერნიაში ავად გახდა 2, მორჩა 3, ავად არის 19.

განჯაში 6 აგვისტოს ავად არავინ გამხდარა; გუბერნიაში ავად გახდა 111, მორჩა 77, გარდ. 61 ავად არის 122.

დაღესტანში 6 აგვისტოს ავად გახდა 470, გარდ. 229, მორჩა 249, ავად არის 1770.

სტავროპოლის გუბერნიაში 6 აგვისტოს ავად გახდა 390, გარდ 304, მორჩა 251.

ერევნის გუბერნიაში 5 აგვისტოს ავად გახდა 340, გარდ. 300.

ყარსში 5 და 6 აგვისტოს ავად გახდა 6, გარდ. 3 ავად არის 4.

ზაქათალის ოლქში 6 აგვისტოს ავად გახდა 21, მორჩა 2, გარდ. 7, ავად არის 56.

1—3 აგვისტოს კავკავში—ავად გახდა 72, გარდაიცვალა 57, მორჩა 33, ავად არის 99; პიატიგორსკში ავად გახდა 53, გარდაიცვალა 31, მორჩა 20, ავად არის 64; მოზდოკში ავად გახდა 5, გარდაიცვალა 7, მორჩა 4, ავად არის 21; გროზნოში ავად გახდა 18, გარდაიცვალა 30, მორჩა 10, ავად არის 62; ყიზლიარში ავად გახდა 8, გარდაიცვალა 12, მორჩა 3, ავად არის 6.

*** როგორც შევიტყეთ, ტფილისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკმა ხოლერასთან საბრძოლველად გორის მაზრის სხვა-და-სხვა ადგილას ოთხი ექიმი და თოთხმეტი ფერშალი გაჰგზავნა.

*** როგორც ჩვენს მკითხველებს ეხსომებათ, ქალაქის მოურავმა სთხოვა...

ფელეტონი

ჩვენი უთავბოლობა

ხალხის ქონება-გონების გამამდიდრებელი სათავე.

III*)

ყველა კარგი და პატიოსანი, მაგრამ ეხლა საქმე იმაშია, რომელი წყაროდგან უნდა შესდეს დეპო-კასების თანხა, რადგანაც პირველ დაწყებაში უვიცი ხალხი ყურსაც არ შეიბერტყავს ასეთის საქმეების დასაარსებლად და ათასში ერთი თუ გამოიღებს როგორმე სათანხო ფულს. მეორეც ეს, რა პირობით უნდა ჰქონდეს დეპოში შეტანილი სათანხო ფული ფულის პატრონს, ან რა საფუძველზედ უნდა დადგინდეს ალებ-მიცემის სამოქმედო წეს-რიგი, რომ საქმის მწარმოებლებმა ვერაში იხელმრუდონ, ან ვინ უნდა იყოს პასუხის მგებელი თანხის მოწილეების შესახებ, ალებ-მიცემის მწარმოებელნი, რომ სათოკე კაცუნები გამოდგნენ და ძირეულ თანხასაც-კი ჩაილულის წყალი დაალევინონ? გამოვარკვიოთ თავიდგან. გთხოვთ გულ-დადებით-კი მომისმინეთ, თორემ აბა რას გავიგებთ ერთმანეთისას, თქვენ რომ გულის ყური სხვაგანა გქონდეთ და ჩემს მოხსენებას ერთი ყური ისმენდეს და მეორე ისხლეტდეს.

წინაპირველად, ვიდრე ასეთი დეპო-კასები ქვეყანას მოეფინება, საჭიროა დაარსდეს სანიმუშო დეპო-კასა და იმის თანხის გამოღებაში უნდა მიიღოს მხურვალე მონაწილეობა მთელმა საქართველოს ინტელიგენციამ: ყველა წოდებისა და სამსახურისამ ქალმა თუ კაცმა, ვისაც-კი მწარედ დაჩაგრული მოძმე-მოყვასისათვის გული შესტკივა; მშობელის ქვეყნის წარმატება თავის წარმატებად მიაჩნია და სიტყვით სწორე და საქმით კუზა ჭირივით ეჯავრება. აი აქ უნდა გამოიჩინონ ქვეყნის სიყვარული თვით სათავად-აზნაურო ბანკებმაც და აღმოუჩინონ ნივთიერი დახმარება პირველ ფეხის ადგმაშივე ასეთს საქვეყნო საქმეს ქვეყნის გამოსაფხიზლებლად. „ქვეყნისა და მშობელ საზოგადოების სამსახური მარტო ისკი არ არის, რომ წესიერად აწარმოვონ ბანკის ერთ გვარი და ერთფერი მიწერ-მოწერა საქმეები, არამედ ის, რომ აზრიანად, მხნედ ჩაერიონ ჩვენ მცირედ-მომართულს ცხოვრებაში და მის განკარგებას ხელი შეუწყონო“. მშვენივრად ამბობს ერთი ჩვენი საპატიო პუბლიცისტი.

დასაწყისში სანიმუშო დეპო-კასას ეყოფა თანხად 20,000 მანათი. თანხის ფულად ერთის თუმნიდგან დაწყებილი, ვისაც რა ესურვებოდა, იმდენს გამოიღებდა. თანხის ფულის მონაწილეს ანუ სამრევლო დეპოს დამხმარებელს წევრს მიეცემოდა ათის წლის ვადით ობლიგაცია და ყოველ წლის ბოლოს მიიღებდა მანათში 5⁰/₀-ტს; თავნს-კი—ერთი თუმანი იქნებოდა, ათი, თუ ასი—ობლიგაციის ვადაზედ წინ ვერ გამოითხოვდა, მხოლოდ შეიძლებოდა ობლიგაცია მიეყიდნა მეორესათვის. ათის წლის განმავლობამდე ხსენებული დეპო შეიდგენდა თანხას ყოველ-წლიურ სათადარიკო თანხიდგან და ამ ხნის განმავლობაში თვით დეპოს მრევლიც სიხარულით გამოიღებდა სათანხო ფულს, რა-კი საქმით დარწმუნდებოდა, რომ დეპო-კასა მისის სილატაკის უებრად გამქარწყლებელი მალამო იყო. გარდა ამისა, შვიდიოდე წლის განმავლობაში იმდენი ფული შეუდგება ყველა სოფელს საზოგადო მალაზიიდგან გასყიდულ სულადისა, რომ თამამად შეეძლება იმ საერთო ფულით საერთო დეპო-კასა დაიარსოს. სანიმუშო დეპოს ყოველ-წლიური წმინდა მოგებაც მოჰხმარდებოდა ყოველ-წლივ მრევლის შვილებისათვის დეპოსაგან დაარსებულ სკოლას და სხვა საკეთილო და საქველმოქმედო საქმეებს, რადგანაც სიმართლე მოითხოვს რომ საყოველთაო ალებ-მიცემის ნაყოფი საყოველთაო კეთილს საქმესვე ჰხმარდებოდეს და არა რამდენისამე წევრის ჯიბე-მუცელს, როგორც ეხლანდელი დეპო-კასები და სააქციონერო დაწესებუ-

*) იხ. „ივერია“, № 164.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ვა ტფილისის გუბერნატორს, რომ სამხედრო სასწავლებლებში სწავლა ცოტა გვიან დაეწყოთ, ხოლერობის გამო. ამ დღეებში ბ-ნმა გუბერნატორმა აცნობა ქალაქის მოურავს, რომ მთავარ-მმართებლის თანაშემწემ კეთილ ინება და გამოსცა ბრძანება, რომ ტფილისის საფერშლო სასწავლებელში სწავლა დაიწყოს 15 სექტემბერსაო. კარგი იქმნებოდა, რომ ასეთი ბრძანება გამოსულიყო სხვა სამხედრო სასწავლებელთა შესახებაც.

*** ქალაქის სასანიტარო ექიმმა სტეფანოვმა, 10 ამ თთვეს, გასინჯა სამინერალო წყლები ზემელისა, რომელსაც ჰყიდიან გოლოვინის პროსპექტზედ, პირველ კლასიკურ გიმნაზიის სიახლოვეს და რამდენსამე ბოთლში აღმოჩნდა ჯიანჭველები. სულ 194 ბოთლი საეჭვოდ იცნო ექიმმა და გაჰგზავნა საქალაქო ლაბარატორიაში. შემდეგ გასინჯა თვით ქარხანა ამ წყლებისა და აღმოჩნდა, რომ იქ ბოთლებს ქის წყლითა ჰრეცხავენ. ექიმმა სტეფანოვმა დაბეჭდა ჰა და შეადგინა ოქმი, რომ სამართალში მისცეს პატრონი ქარხანისა.

*** ტფილისის მეორე განყოფილების ბოქაულის თანაშემწემ ბ-ნ მორგაევსკიმ მეორე საქველ-მოქმედო ლატარიის ერთი კუპონით მოიგო 5000 მან. ეს კუპონი რუსეთში უყიდნია. ბ-ნ მორგაევსკის სულ ოთხი კუპონი ჰქონია სხვა-და-სხვა ბილეთისა.

*** 7 აგვისტოს გაემგზავრა ბაქოში მკურნალი გ. პ. ზაკსენდალი, რომელიც შინაგან საქმეთა მინისტრმა გამოგზავნა ხოლერასთან საბრძოლველად.

*** ჩვენ გვთხოვენ გამოვაცხადოთ, რომ ტფილისის მეათე ნაწილში, მალაკნების ქუჩაზედ (მადერის სახლი № 45) ანცერკას ლუდხანაში ყოველ ღამე იმართება ქაღალდის თამაშობა. მიდის საწყალი კაცი ქაღალდის სათამაშოდ და უკანასკნელს პურის ფულს აქ აგებს. სასურველია, რომ პოლიციამ ამ ლუდხანას ყურადღება მიაქციოს და სასტიკად აკრძალოს იქ ქაღალდის თამაშობა.

*** რაჭა: 25 ივლისი: როგორც უკვე მოეხსენებათ ჩვენს მკითხველებს, 21-ს ივნისს, სოვ. ტოლაში ერთი უბედური შემთხვევა დატრიალდა: გლეხმა ბათლომე საჩინოს ძე ცხურავაშვილმა რევოლვერით მოჰკლა თავის სახლის-კაცი იასონ ცხურავაშვილი. მკვლელი და მისი ამხანაგი რაჟდენ ცხურავაშვილები მაშინვე დააპატიმრა ადგილობრივმა მამასახლისმა, მაგრამ ძლიერ ცოტა ხნით. რამდენისამე დღის შემდეგ სრული თავისუფლება მიანიჭა და ისე არხეინად არიან თავიანთ სახლებში, თითქოს ბუზიც არ შემოჰკვდომოდათ ხელში;! ამდენი ხანი გადის და არც გამოძიება და არც ექიმისაგან მიცვალებულის ნახვა და შემოწმება არსაიდგან სჩანს! ადგილობრივმა პოლიციის ბოქაულმა, განკარგულება მოახდინა, რომ მიცვალებული ღრმათ არ დაემარხათ, ვიდრე ექიმი და სასამართლოს გამომძიებელი არ შეამოწმებდა. ამის გამო კუბო ჩასდგეს სამარეში, ზევიდგან ფიცარი დააფარეს, ცოტაოდენი მიწა მიაყარეს და დასტოვეს. აქამდის ამ საშინელს სიცხეებში მიცვალებული ასეა მიტოვებული! მივაქცევთ მათს ყურადღებას, ვისიც რიგია, რომ თუ მაინც და მაინც არ შეამოწმებენ და სულ უყურადღებოდ დასტოვებენ ამ საქმეს, მიცვალებულის გვამი მაინც დაამარხვინონ ისე, როგორც წესია და მლოცველი ხალხი დაიხსნან ეკკლესიაში ყოფნის დროს სუნისა და მომწამვლელ ჰაერის ყნოსვისაგან.

*** მეჯვრისხევი, 30 ივლისი. ჩვენც გვესტუმრა ხოლერა. 30-ს ივლისს მან იმსხვერპლა ოთხი კაცი, წინა დღეებშიც ერთი და რამდენიმეც ავად არის! კარგი იქნება რომ პოლიციამ ერთს კვირა დღეს შეჰკრიბოს გლეხ-კაცობა, დარიგება მისცეს გაამხნეოს. სიხუფთავესაც დიდი ყურადღება უნდა მიექცეს. ხოლერასთან პირველი საბრძოლველი წამალი სისუფთავეა. აქ თუმცა სასანიტარო რაზმიც დაწესდა, მაგრამ დღეს ისევ ის უსუფთაობა მძგინვარებს და სანიტარები-კი სადღაც მიმალულან.

26-ს ივლისს წმიდა გიორგის (უსანეთის) ეკკლესიის მღვდელმა მ. ზაქარია გამრეკელმა წირვის შემდეგ გრძნობით სავსე სიტყვა წარმოსთქვა, რომლითაც ხალხს ამხნევებდა ხოლერასთან საბრძოლველად, და შემდეგ წირვისა ლიტანიით შემოუარა მეჯვრისხევის უმთავრეს ქუჩებს.

*** იქიდამვე: აგერ ოც-და-ხუთს მკათათვეს აქეთ აქაც ხოლერა გაჩნდა, შვიდი-რვა კაცი მიწამ შეჭამა და ქვეყანაზედ არავისთვის გაგვიგებინებია, რომ იქნება გვიპატრონოს ვინმე, და არც თვით ჩვენ მიგვიღია ხოლერის წინააღმდეგ რაიმე საშუალება. არა გვყავს ექიმი, არც ფერშალი, არა გვაქვს სადეზინფექციო წამალი, არა გვყავს დაყენებული კაცები, რომ უცხო ადგილიდგან ხოლერიანი მომავალი ავადმყოფი სოფლად არ შემოუშვან, არა გვაქვს ამორჩეული ადგილი მიცვალებულების დასასაფლავებლად, არა გვყავს კაცები, რომ ავადმყოფს უპატრონონ და გარდაცვალებული საფლავს მიაბარონ, არა გვაქვს უბრალო ქოხმახი, რომ უპატრონო ავადმყოფი იქ დავაწვინოთ. თავად-აზნაურობამ, სამღვდელოებამ და შიგა და შიგ გლეხ-კაცობამაც ოც-და-ათი თუმანი გაიწერეს, ოღონდ ფერშალი და წამლები მაინც გვიშოვეთო, მაგრამ აქამდის არაფერი ამბავია. თუ ფერშალი არა, აძ ერთი კვირის განმავლობაში წამალს ხომ მაინც მოატანინებდა. ესე უწამლობა გაგონილა?! ამასობაში აქაური სოფლები უწმინდურების ბუდეა, წყლის რუებში ბაკების წუმპეები გადის, ნაგავით და ხშირად განავალით არის სამსე, მთელი დღე საქონელი და ბატი ურევს და ამღვრევს ნაგვიანს წყალს, ათასი ფლას-ფულასი ყრია შიგ; ქუჩები, გზები, ეზოები, და უფრო მიკუნჭული ადგილები სიბინძურით, ნაგვით, ტალახით და წუმპეებით არის სავსე.

*** სურამი; ექსპერტმა საფილოქსერო დასისამ ბ-ნ ფირაულოვმა, და ბ-ნთ ზავაროვმა, დანდუროვმა, შათირიშვილმა და მიხაელიანცმა მოიწვიეს სურამის სამხედრო სამკურნალოს ექიმი ბ-ნი ფონ-კრუზე, რომელმაც აუხსნა, როგორ უნდა მოუარონ ხოლერიან ავადმყოფებს და როგორ უნდა მოახდინონ დეზინფექცია, და მისცა ამის შესახებ მოწმობა, რომელიც ბ-ნმა ფირალოვმა გამოგზავნა ტფილისის გუბერნატორთან და სთხოვა, ნება მოგვეცი ხოლერიან ავადმყოფთა წამლობისა და დეზინფექციის მოხდენისაო. ბ-ნმა გუბერნატორმა მაშინვე მისწერა სამკურნალო განყოფილებას, რომ საფილოქსერო დასს აღმოუჩინოს შემწეობა და გაუგზავნოს სადეზინფიქციო და სხვა წამლები.

*** ბათუმი: ხოლერის დიდი შიში ჰქონდა აქაურს მთავრობას და დიდი ღონისძიება მიიღეს იმის საწინააღმდეგოდ. ქალაქი გაასუფთავეს, სასანიტარო დასები დააარსეს, ქართველთ მაჰმადიანთ მხრით ამოარჩიეს ქართველი მაჰმადიანი, ძველი თავადიშვილის გვართაგანი, სულეიმან-ბეგ პირმსახურის ძე. ეს კაცი შეგნებული ქართველია და დიდად მეცადინე თავის თანამოძმე ქართველ მაჰმადიანებისთვის. ქართველ მაჰმადიანებმა ეს კაცი ამოირჩიეს და მთავრობამაც ეს დანიშნა. ამ პატივცემულმა ქართველმა ბევრს ქართველს მაჰმადიანს დაუდინჯა გული, დაარწმუნა, რომ სუფთად იცხოვრეთ, ცუდს ნურასა სჭამთ და ხოლერისა ნუ გეშინიანთო. მუდამ დღე დადის ქართველ მაჰმადიანებში და თვალ-ყურს ადევნებს. ბათუმში წელს ხილის შემოტანა სასტიკად აკრძალეს და ამის მეოხებით წელს აქეთ აღარავის აციებს. რაც აქ ქარხნებია, მუშა ხალხი და სხვანი, იმათში ერთ კაცსაც ვერ ჰნახავთ, რომ ციებ-ცხელებით იყოს ავად, უამისოდ-კი ყოველ წლობით აუარებელი ხალხი ხდებოდა ავად. აქეთ ხილი ძალიან ბევრია, ბათუმშიაც ბევრი შემოაქვთ, ძლიერ იაფად ჰყიდიან, მუშა ხალხიც ყიდულობს და მით მუშებს ციებ-ცხელება ემართება. წელს-კი ეს ასე აღარ არის და მერმისაც თუ ასე იქმნა, მაშინ ბათუმში ციებ-ცხელება, ძირიანათ თუ არა, საკმარისად მაინც მოისპობა.

*** სოფ. შილდა (თელავის მაზრა): 8—9 თთვე იქნება, რაც სოფ. შილდაში ყვავილი მძვინვარებს და მუსრს ავლებს დიდს თუ პატარას. დღესაც ბევრია ჩაღოგინებული და ამათ თანდათან სხვებიც ემატებიან. ყვავილს ფესვი მაგრადა აქვს გადგმული და შილდელებისათვის-კი არსად მკურნალია და არსად ფერშალი, რომ ყმაწვილებს აუცრან მაინც. ყვავილს არ დააჯერა შილდელები, ახლა მოჰყვა „ხოლერინა“. პირველად ასტკივა თუ არა კაცს მუცელი, ფაღარათობა მოსდევს, ასე რომ ეს სენი დღითი-დღე ფეხს იდგამს.

*** სიღნაღი: 2 აგვისტოს აქ მოვიდა ხოლერასთან საბრძოლველად გამოგზავნილი მკურნილი ბ-ნი უმიკაშვილი რამდენიმე ფერშლით. 3 აგვისტოს დანიშნული იყო საგანგებო კრება, რომელსაც დაესწრნენ: თავად-აზნაურთა წინამძღოლი თავ. ანდრონიკაშვილი, მაზრის უფროსი, მკურნალნი: უმიკაშვილი, ნაუმენკო და მიტროფანოვი. კრებამ გადასწყვიტა, სიღნაღის მაზრა გაჰყოს სამ ნაწილად და თითო ნაწილში თითო მკურნალი გაჰგზავნოს.

გაზეთ „Каспій“-ის სიტყვით, ბაქოს სადგურს შემოსვლია ივნისისა და ივლისის თთვეებში მგზავრების ბილეთებისა და საქონლის გადატანისაგან 777,663 მან. და 74 კ.

*** ჟურნალ „Вѣстн. Винодѣл.“-ს უკანასკნელს ნომერში დაბეჭდილია ფრიად საყურადღებო ამბავი: რუსეთის შინაგან საქმეთა მინისტრმა მიჰმართა პარიჟის საფილოქსერო უმაღლეს კომისიის წევრს, პროფესორს მარიონას და ბუდაპეშტის მკურნალს გორვარტს და სთხოვა, ამ წლის მარიამობისთვეში ბესარაბიისა და ამიერ-კავკასიის ვენახები დაათვალიერეთო და თქვენი აზრი შეგვატყობინეთ ვენახების ფილოქსერისაგან წამლობის შესახებაო.

*** 9 აგვისტოს, ნაშუადღევის $3\frac{1}{2}$, საათზედ მჭედლების ქუჩაზედ იოსებ ბერიშვილი ალექსი ალავიძეს წაეჩხუბა და დანით დასჭრა. დამნაშავე შეიპყრეს, დაშავებული-კი სამკურნალოში გაჰგზავნეს.

*** ამავე დღეს მეორე მალაკნის ქუჩაზედ ივანე ბელუსოვის საჯინიბოდგან სოფელ ლილოს მცხოვრებელმა სამსონ სიმონის ძემ მაღალაშვილმა 400 მან. ღირებული ორი ძროხა მოიპარა, მაგრამ ავჭალის ქუჩაზედ პოლიციელი ივანე მულდარაშვილი შეხვდა და შეიპყრო დამნაშავე. მაღალაშვილთან სხვებიცა ყოფილან, მაგრამ ჯერ ვერ იპოვნეს.

დაბა და სოფელი

(მოწერილი ამბავი.)

სოფ. ტეზერი, 1 აგვისტო. ეს უბედურება მით უფრო გულსაკლავი და გულ-დამწველია, რომ ჩვენ, ვისაც ცოტა ძალაცა და შეძლებაც ნებას გვაძლევდა მიგვეღო შესაფერი საშუალებანი ამ საშინელის სენის გავრცელების წინააღმდეგ, ჩვენ გავრბოდით და ვიმალებოდით. უკუვაგდეთ მოვალეობაც, და კაცური კაცობაც. განა ჩვენს ახალგაზდობას, ინტელიგენციას, თავად-აზნაურობას, რომელნიც ერთმანეთის ქიშპობაში გამჭრიახობასაც და ძალასაც ვიჩენთ და ჭორიკანა დედაკაცებსავით ვწუწუნობთ, რომ სამოქმედო ასპარეზი ისა გვაქვს, რომ გულხელ-დაკრეფილი იჯდა და ღვთის ანაბარა დასტოვა ეს უნუგეშო ხალხი! რაც უფრო უკვირდება ადამიანი ამ სენის გავრცელებას, მით უფრო

ლებანი სჩადიან ამას. ერთის სიტყვით, მრევლი თავისაგან საერთო სკაში წლის-წლობამდის წვრილ-წვრილად შეტანილს ღალას მუდამ-წელს თითონვე მიიღებს უკან თაფლის ზღვად ქცეულს; წვეთით ზღვა შესდგებაო, ანდაზაც კვერს მიცემს და მემოწმება.

სანიმუშო დეპოს სათანხო ფული შეიკრიბებოდა ტფილისის გაზეთების რედაქციებში და პროვინციებშიაც იქნებოდნენ საამისოდ დანიშნულნი დეპოს დამხმარებელნი ანუ აგენტები, რომელნიც დრო-გამოშვებით აცნობებდნენ ორიოდე სიტყვით რომელსამე დასახელებულ რედაქციათაგანს: მავანმა და მავანმა ამდენი სათანხო ფული მომაბარეს მავან ალაგას დასაარსებელ სანიმუშო დეპო-კასისთვისო. ბოლოს, როდესაც რედაქციებში და აგენტებთან შეიკრიბებოდა ნახევარი ნაწილი თანხისა, ე. ი. 10,000 მანათი, მაშინ ჩვენის ქვეყნის მოწინავე კაცები ამოირჩევდნენ საქმის მცოდნე კეთილ-საიმედო კაცს სანიმუშო დეპო-კასის მოთავე-ზედამხედველად თავისის თანაშემწეთი, დაამტკიცებინებდნენ მთავრობას წესდებასა, დაურიგებდნენ პროცენტიან ობლიგაციებს თანხის მოწილეებს, ამასობაში მეორე ნაწილი თანხისაც შესდგებოდა—და სანიმუშო დეპო ახალის წისქვილის ჩარხივით დატრიალდებოდა მრევლის საკეთილდღეოდ და ქვეყნის გამოსაფხიზებლად. ასეც შეიძლება, რომ ჯერ ობლიგაციები გამოიცეს, ხელის მოწერა გაიმართოს და მერე ფულები შეიკრიბოს, მაგრამ ერთის თუმნის სარგებელი იმდენს არას შეადგენს, რომ ორი და სამი თთვით წინ შეტანას დაერიდნენ და საქვეყნო საქმის საქმით განცხოვლებას ძმურად მხარი არ მისცენ, მხოლოდ თუმანზედ მეტ სათანხო ფულის გამომღებლებს შეჰშვენოდათ თავისი სურვილი ხელის მოწერით გამოეცხადებინათ გაზეთის შემწეობით. ერთის სიტყვით, ასეც შეიძლება და ისეც, თუ გული გულობს და ყველანი სიტყვით სწორე და საქმით კუზა არ გამოვდგებით საქვეყნო საქმეში, და არც ასე შეიძლება და არც ისე, თუ... ეჰ! დარჩეს.

ვსთქვათ, სიტყვაზედ, დაარსდა სანიმუშო დეპო—და ადუღდა და გამოდის წესრიგიანი აღებ-მიცემა. გაიარა წელიწადმა და დეპომ სკოლაც დაუარსა მრევლს და დიდი ნდობა და სიყვარულიც დაიმსახურა ხალხისა. უეჭველია, მაშინ ყველა მაზრაში გამოჩნდებიან ქვეყნის გულ-შემატკივარნი თითო-ოროლა და დაუწყებენ ხალხს თავ-გამოდებულ რჩევა-დარიგებას: ხალხო და ჯამაათო, გვეყო ამდენი უთავბოლობა, რაზე ვეღუპინებით საჰოკე მოვაჭრე-მოვახშეებს, მოდით, შევაფურთხოთ ეშმაკს, ვახსენოთ ღმერთი და ჩვენც დავიარსოთ მავანი სანიმუშო დეპო-კასსის მსგავსი დეპო-კასა თუ ჩვენის თავისა და შვილებისათვის კარგი გვინდაო. თქმა არ უნდა, რომ კეთილის კაცების ასეთი თავ-გამოდებული მხნეობა თავისას გაიყვანს და კეთილ განზრახვას კეთილს საქმით დააგვირგვინებს, რადგანც „მხნემან, ვით ჩქარმან წყარომან, განხეთქოს მთა და გორაი“ არ გატყდება ეს თქმულება. მხოლოდ საჭიროა, და ზნეობრივადაც მოვალენი არიან, საქმის შედგომის უმალვე მთელმა მაზრის შეგნებულმა თავად-აზნაურობამ, სამღვდელოებამ და ყველა საპატიო სამსახურის კაცმა მხურვალე თანაგრძნობიანი მონაწილეობა მიიღონ თავიანთ მაზრის მომავალ დეპო-კასის სათანხო ფულის გამოღებაში, რომ ამითი ახალ საკეთილო საქმესაც ფეხი აადგმევინონ და ხალხიც გამოაფხიზლონ და წააქეზონ ასეთის დეპო-კასების გასამრავლებლად. თითოეულს მაზრაში თითო წესრიგიანად დაყენებული დეპო-კასაც საკმარისი იყო წასაქეზებელ მაგალითად, რომ რამდენიმე წლის განმავლობაში ხალხს თითონვე გამოეღო თავის ჯიბიდგან სათანხო ფული და ყოველს სოფელს საკუთარი აღებ-მიცემის დეპო-კასა ჰქონოდა და ყოველს მაზრას თავის მაზრის ქალაქში—ცენტრალური დეპო, საიდგანაც იყიდდნენ საქონელს მაზრის ყველა სახალხო დეპოები. ხოლო წინა-პირველად გვიჭირს საიმედო მამა-მთავარ დეპოს შექმნა, თორემ მისი სახისანი ბოლოს ყველგან დაიბადებოდნენ და გამრავლდებოდნენ, ვითარცა ძენი პირველ მა-

და უფრო რწმუნდება, რომ მიზეზი უბედურობისა ხალხის უვიცობაა, მთლად უყურადღებოდ მიტოვება. არც მორიდება, არც შიში ხალხს არა აქვს, მანამ სამს-ოთხს კაცს ზედი-ზედ სიკვდილი არ გამოჰგლეჯავს ხელიდგან. ამას შემდეგ-კი ხალხი გარბის და გარბის ისე, რომ სახლს გამოუკეტავად სტოვებს. აქ ადმინისტრაცია ვერაფერს გააწყობს, აქ გულ-შემატკივარი ადამიანი უნდა, რომელიც ყოველ დღე უნდა ეჩიჩინებოდეს და აფთხილებდეს ხალხსა. სამწუხაროდ, ეს გულ-შემატკივარნი დამრიგებელნი არსადარიან.

განა სოფლელებს რომ დამრიგებელნი ჰყავდეთ, ის დაემართებოდათ, რაც ეხლა ემართებათ: ხოლერიანი ალაგიდგან მივიდა ვიღაც ქალი აბაშიძესთან. მეორე დღესვე გახდა ქალაში თავ. ნიკოლოოზ აბაშიძე ავად და გარდაიცვალა. ეს დედაკაცი ამოვიდა ტეზერში და აქაც იმ სახლში, სადაც ამოვიდა, გახდნენ ავად ორი და ერთი კიდევ ავად არის, ორჯონიკიძე ალექსის შვილი: აქედგან სენი გადიტანეს გალმა ტეხურში, სადაც დღეს ექვსი კაცია ავად. ეს ამბავი მოხდა ორი-სამი დღის განმავლობაში, ორიც საეჭვოდ არის ავად ყიფიანთ უბანში (პატარა ტეზერში). როგორც ჰხედავთ, ერთმა ადამიანმა ოთხ სოფელს მოსდო ავადმყოფობა და სოფელმა სიამოვნებით იხმარა საშუალებანი, რომელიც-კი ურჩიეს. არამც თუ უბრალო სასანიტარო წესები იყო დადგენილი, არამედ სოფ. ბეკამ გამოაცხადა, რომ ორმოც თუმნამდის გადავიხდით, ოღონდ ერთი ექიმი მოგვაშველეთო. შეიძლება ამ საშუალებით გაუმაგრდეს სოფელი ჭირსა, მაგრამ პატრონი-კი რომ ჰყოლოდათ, უფრო ადრე დაიწყებდნენ თავის თავისთვის ფიქრსა და გადარჩებოდნენ კიდეც სენს.

გამოღმა ტეზერში-კი ხმარობენ საშუალებას, რომ სენი არ გავრცელდეს, მაგრამ გაღმა ტეზერში ჯერ არავითარი საშუალება არ უხმარიათ. სამი დღეა, რაც აქ ავადმყოფები აღმოჩნდნენ და არც ადმინისტრაცია, არც ექიმი იქ არ ყოფილა; თუმცა ამ სოფლის მდებარეობა და მოსახლეთა სიმჭიდრე ისეთია, რომ თუ მალე არ მიეშველნენ, მთელს სოფელს ერთბაშად მოედება სენი.

ვათავებ ამ წერილს და კვლავ ვიმეორებ, რომ ახალგაზდობა უეჭველს სარგებლობას მოუტანს ხალხს მარტო თავისის მათ შორის ყოფნით და დარიგებით, მით უფრო, რომ ადმინისტრაცია სიამოვნებით შეუწყობს ხელს. სირცხვილია ჩვენთვის, რომ უცხო ადამიანები, 14—15 წლის შეგირდი-ფერშლები, სიცოცხლეს უბრუნებდნენ ჩვენს ძმებს, ჩვენ სისხლსა და ხორცს და ჩვენ-კი გულგრილად შევსცქეროდეთ იმათ სიკვდილს, ვისიც კეთილ-დღეობა და ბედნიერებაც ჩვენ საკუთარ ბედნიერებად უნდა მიგვაჩნდეს?

პავლე ყიფიანი

რუსეთი

პეტერბურგში 2—3 აგვისტოს ავად გახდა ხოლერით 44, მორჩა 5, გარდაიცვალა 9.

მოსკოვში 1 აგვისტოს ავად გახდა 14, გარდაიცვალა 5, მთელს გუბერნიაში ავად არავინ გამხდარა.

ასტრახანში 1 აგვისტოს ავად გახდა 6, გარდაიცვალა 2, მორჩა 17; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 305, გარდაიცვალა 180, მორჩა 211.

ვლადიმირის გუბერნიაში 1 აგვისტოს ავად გახდა 2.

ვარონეჟში 1 აგვისტოს ავად გახდა 40, გარდაიცვალა 15.

ეკატერინოსლავსკის გუბენიაში 1 აგვისტოს ავად გახდა 46, გარდაიცვალა 15, მორჩა 16.

ყაზანში 1 აგვისტოს ავად გახდა 7, გარდაიცვალა 1, მორჩა 13; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 42, გარდაიცვალა 42.

კოსტრომაში 31 ივლისს ავად არავინ გამხდარა; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 3, გარდაიცვალა 4.

კურსკში 31 ივლისს და 1 აგვისტოს ავად გახდა 6, გარდაიცვალა 2; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 17, გარდაიცვალა 6.

ნიჟნი-ნოვგოროდში 2 აგვისტოს ავად გახდა 34, გარდაიცვალა 17, მორჩა 36; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 54, გარდაიცვალა 22, მორჩა 13.

ორენბურგში 1 აგვისტოს ავად გახდა 109, გარდაიცვალა 74; მთელს გუბერნიაში 31 ივლისს ავად გახდა 17, გარდაიცვალა 16.

პენზაში 1 აგვისტოს ავად გახდა 50, გარდაიცვალა 22, მორჩა 14; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 26, გარდაიცვალა 8, მორჩა 21.

პერმში 1 აგვისტოს ავად გახდა 4, გარდაიცვალა 3; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 84, გარდაიცვალა 44.

პოლტავას გუბერნიაში 31 ივლისს ავად გახდა 2.

რიაზანში 1 აგვისტოს ავად გახდა 1; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 17, გარდაიცვალა 11.

სამარაში 1 აგვისტოს ავად გახდა 35, გარდაიცვალა 22, მორჩა 52; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 357, გარდაიცვალა 113, მორჩა 117.

სტავროპოლში 1 აგვისტოს ავად გახდა 55, გარდაიცვალა 21, მორჩა 19; ქ. ცარიცინში 31 ივლისს ავად გახდა 19, გარდაიცვალა 6, მორჩა 4; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 688, გარდაიცვალა 369.

სიმბირსკში 1 აგვისტოს ავად გახდა 24, გარდაიცვალა 10; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 378, გარდაიცვალა 214.

ტამბოვსკის გუბერნიაში 1 აგვისტოს ავად გახდა 148, გარდაიცვალა 57, მორჩა 41.

უფაში 31 ივლისს ავად გახდა 2, გარდაიცვალა 1; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 59, გარდაიცვალა 37.

ხარკოვში 1 აგვისტოს ავად გახდა 2, მორჩა 3; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 62, მორჩა 37.

იაროსლავში 1 აგვისტოს ავად გახდა 12, გარდაიცვალა 10, რიბინსკში ავად გახდა 2, მორჩა 3.

ნოვოჩერკასკში 1 აგვისტოს ავად გახდა 8, გარდაიცვალა 6, მორჩა 4;

ტაგანროგში ავად გახდა 33, გარდაიცვალა 9, მორჩა 17; ქ. როსტოვსა და ნახიჩევანში (დონისა) ავად გახდა 84, გარდაიცვალა 46, მორჩა 90; მთელს ოლქში ავად გახდა 621, გარდაიცვალა 399, მორჩა 355.

ყუბანის ოლქში 31 ივლისს და 1 აგვისტოს მუდამ დღე ორთა შუა რიცხვით ავად ხდება 891, კვდება 415.

სტავროპოლში 29 ივლისს და 1 აგვისტოს ავად გახდა 1, გარდაიცვალა 2; მთელს გუბერნიაში ავად გახდა 613, გარდაიცვალა 453.

ომსკში 1 აგვისტოს ავად გახდა 26, გარდაიცვალა 13; აკმოლინსკისა, სემირეჩინსკისა და სემიპალატინსკის ოლქებში ავად გახდა 43, გარდაიცვალა 28.

ასხაბადში 26—27 ივლისს ავად გახდა 90, გარდაიცვალა 85; იმიერკასპიის მხარეს ავად გახდა 83, გარდაიცვალა 43.

დეპეშა

8 აგვისტო

პეტერბურგი. დღეს იწყება პეტერბურგში საერთაშორისო სარკინის გზო კონგრესი.

პეტერბურგში 6 და 7 აგვისტოს ავად გახდა 92, გარდაიცვალა 13, მორჩა 5.

ნიჟნი ნოვგოროდი. რუსეთის მაუდი წარსულ წელთან შედარებით 24%-ით ძვირად ისყიდება; შაქარი და შაქრის ფხვნილი მოსკოვის ფასით ისყიდება, გზის ხარჯის დამატებით. კურდღლის ტყავი კარგად იყიდება, ციმბირის კურდღლისა ცუდად; წითელ მელიას ხორცი საზღვარ-გარეთის ფასად ისყიდება, 15% უფრო ძვირად შარშანდელთან შედარებით; სპირტეულის ვაჭრობა მაგდენად ვერაფრად მიდის.

ბერნი. გრინდველვალდში 90 სახლი დაიწვა; 400 ადგილობრივი მცხოვრებელი ულუკმა-პუროდ დარჩა; 200 სხვა ქვეყნებიდგან მოსულნი, რომელნიცა სასტუმროში სცხოვრობდნენ, სრულიად უავეჯოდ დარჩნენ.

9 აგვისტო

პეტერბურგი. პეტერბურგში 7 და 8 აგვისტოს ავად გახდა 74, გარდაიცვალა 22, მორჩა 39; მთელს გუბერნიაში 6 აგვისტომდე კვლავ ავად გახდა 3, გარდაიცვალა 8.

გუშინ „სათავად-აზნაურო კრებაში“ საერთაშორისო სარკინის გზო კონგრესის დაწყების დროს გზათა უწყების სამინისტროს მმართველმა მისაგებებელი სიტყვა სთქვა. პასუხი გასცა ბელგიის გზების დირექტორმა ბელნერმა; მას შემდეგ საფრანგეთის დელეგატმა პიკარმა განაცხადა, რომ იმედია, რუსეთი პაკლოვსკის მაგიერ სასეირნოდ ჩქარა ვლადივოსტოკში გაგვიწევსო. კონგრესის თავმჯდომარედ ამორჩეულმა გენერალმა პეტროვმა მადლობა გადაუხადა რა კონგრესს, საყურადღებო სიტყვა წარმოსთქვა იმის შესახებ, თუ როგორ განვითარდა რუსეთში რკინის გზის საქმე. კონგრესის სამუშაო განაწილებულია სექციებად: პირველს ჩაბარებული აქვს გზები, მეორეს—მოძრაობის საქმე, მესამეს—გზებით სარგებლობისა, მეოთხეს—საზოგადო ხასიათის საგნები და მეხუთეს—საეკონომიო საქმე.

მეორე საქველ-მოქმედო ლატარიის ტირაჟი.

ორას ორმოც-და-ათ მანათიანი

№ ბილ.	№№ სერიის	№ ბილ.	№№ სერიის	№№ ბილ.	№№ სერიის
1	2644	7	1161	12	4895
1	2885	7	1224	12	5979
1	4405	7	1610	12	6024
1	5367	7	1687	12	8340
1	6042	7	2265	12	10429
1	6324	7	2922	12	10727
1	10128	7	3212	13	426
2	115	7	6905	13	2864
2	4999	7	8989	13	3202
2	5290	7	9202	13	3857
2	5946	7	9690	13	3863
2	10920	7	10064	13	5061
2	11233	7	11666	13	5195
3	355	8	2037	13	6156
3	680	8	2717	13	8148
3	982	8	3933	13	8680
3	1082	8	7960	13	9282
3	1459	8	8621	13	9392
3	1823	8	9285	13	9955
3	1889	8	9752	13	10326
3	2691	8	9895	13	11291
3	2781	8	10516	14	2176
3	5181	8	11251	14	4058
3	5609	8	11461	14	4768
3	5638	9	1240	14	5936
3	6133	9	3992	14	7787
3	6702	9	6549	14	8217
3	7007	9	6983	14	9284
3	7082	9	11414	14	10136
3	7117	10	103	15	3581
3	7300	10	527	15	3683
3	7351	10	1172	15	4070
3	7951	10	3095	15	4119
3	8088	10	3369	15	4173
3	11106	10	4571	15	4500
4	196	10	4831	15	5407
4	1216	10	5075	15	5895
4	2510	10	7095	15	6312
4	3462	10	8236	15	7622
4	5923	10	8549	15	8224
4	6868	10	10158	15	8710
4	7300	10	10293	15	8853
5	47	10	11860	15	9435
5	528	11	1114	15	9770
5	737	11	2858	15	11514
5	1946	11	3044	16	612
5	6246	11	3235	16	2983
5	7564	11	3344	16	4423
5	8638	11	5039	16	4555
5	9727	11	5805	16	9120
5	11481	11	6780	16	9808
6	3251	11	7250	16	11278
6	3383	11	9810	17	569
6	4246	11	9923	17	1316
6	6356	11	10096	17	1370
6	8088	11	11937	17	3106
6	9362	12	1496	17	3671
6	9778	12	1653	17	3732
6	10961	12	2315	17	4733
6	11272	12	2429	17	4995
6	11590	12	3498	17	5866

მა ადამისანი.

თავდაპირველი სანიმუშო დეპოკასა სხვათა შორის პრაქტიკული სკოლაც-კი იქნებოდა მომავალი დეპოკასების მოთავე-ზედამხედველებისათვის. რომელ მაზრაშიაც-კი მოიწადინებდნენ პირველად მსგავსის ალებმიცემის დაარსებას, მის მოთავე-ზედამხედველს უწინ სანიმუშო დეპოში გაჰგზავნიდნენ ორიოდე კვირით ალებმიცემის უმთავრესის მოქმედების პრაქტიკულად შესასწავლად, რადგანაც დღეს ჩვენ, ქართველები, ჩვენდა სამწუხაროდ, კომმერციულ განათლებასთან თეორიულადაც-კი დაშორებულნი ვართ. თუმცა-კი ხსენებულ დეპო-კასების საქმეების წარმოება ისეთი რთული და უძნელესიც არ არის, რომ გონება-განვითარებულს ადამიანს გაუჭირდეს მისი შესწავლა და წარმოება. კეთილი წადილი იყოს, თორემ, გარდა შეუძლებელისას, ყველას შესძლებს რიგიანად განვითარებული ადამიანი. მხოლოდ მიუცილებლად საჭიროა დეპო-კასის მოთავეზედამხედველმა წინა დღითვე შეიგნოს და საფუძვლიანადაც შეიგნოს შემდეგი: რა დროს რა და რა საქონელი გადის იმის სამრევლოში, რომ მისგან ნასყიდი საქონელი გამოუსადეგრად არ ეწყოს დეპოს ყაფაზებში, სად უფრო სჯობია საქონლის სყიდვა და არ მოტყუვდეს სყიდვის დროს საქონლის ფასსა და ღირსებაში; დანარჩენს სხვას თვით საქმევე შესაწავლის საქმის მწარმოებლებს და აქ წინა დღითვე ყველაზედ დაწვრილებით ლაპარაკი მეტი გახლდებათ. საქვეყნო დეპოში საზიზღარი ჩინჩაოტობა, თვალების აბმა და ძალად მიჩეჩება ხომ არ იქნება, რომ დეპოს დასჭირდეს შეითანბაზრის დუქნებში გამოქნილი თოხუმები, რომელნიც თითო იმათგანი თითქმის მთელს დღეს ევაჭრება და ეჩინჩაოტება თითო ბეჩავ მუშტარს თვალების ასახვევად. ღმერთმა დაიფაროს! სახალხო დეპოკასას ეჭირება კეთილ-საიმედო, განათლებული მოთავე, შეგნებული და ერთგული თანაშემწე მოთავისა და ისეთი ნოქარი ან ნოქრები, რომელთაც შეეძლოთ კითხვა, რა საქონელს რა ფასი აწერია, იცოდნენ ანგარიში, ზომა, წონა, წყვა და მართებული სიტყვა-პასუხი, რომ ყველა მუშტარი-მრევლი დეპოს პატრონად მიაჩნდეთ და არა თავიანთ თავი—მუშტრის ბატონად, როგორც დღეს ყველა სათოკე სოფლის ჭამია ვაჭარჩარჩებს, რომელნიც მეტის-მეტ საზიზღარ ჩინჩაოტობისაგან ძაღლის ყბებად არიან ნაქცევნი და როცა ისინი მოშლილ წისქვილივით არახუნებენ—ძაღლსაც არ მისცემენ დაუტვების დროს. საჭიროა ესეც გავიხსენოთ, რომ მუშტრებს სრული ნება ექნებათ, ერთმა მეორე საზოგადოების დეპოში ივაჭროს, თუ თავიანთ სამრევლო დეპოში არ მოსწონთ სასყიდელი.

ასე, პირველი სანიმუშო დეპო-კასა იქნებოდა დაარსებული მთელის საქართველოს იმ შეგნებულთა დახმარებით, რომელთაც-კი გულის სიღრმემდის სწვდებათ პოეტის შემდეგი სიტყვა: „არც კაცი ვარგა, თუ ცოცხალი მკვდარსა ემსგავსოს, იყოს სოფელში და სოფელს-კი არარა არგოს!“ ამ სანიმუშო დეპო-კასას მოჰყვებოდა მსგავსი დეპო-კასები თითოეულს მაზრაში ჯერ-ჯერობით თითო მაინც და ბოლოს მაზრის დეპო-კასები გამოიწვევდნენ მრავალ დეპო-კასებს, როგორც სოფლებში, ისეც ქალაქებში,—ეს უეჭვო ჭეშმარიტებაა იმისთვის, ვისაც-კი ისტორია მსოფლიო ცივილიზაციისა გულდაპყრობით შეუსწავლია და მტკიცედ სწამს, რომ, გარდა შეუძლებელისა, შეუძლებელი არა არის-რა ქვეყანაზედ ადამიანთა დაუცხრომელ პროგრესისათვის. შორს რომ არ წავიდეთ მაგალითისათვის, 1869 წ. მთელს რუსეთში არსებობდა მხოლოდ ორი შემნახველ-გამსესხებელი კასა და დღეს-კი იმათი რიცხვი ათას ოთხასია. თუმცა ეს რუსეთისათვის წვეთია ზღვაში, მაგრამ მოიგონეთ, რომ იქ 1883 წლიდამ მთავრობისაგან დაფუძნებული საგლეხო ბანკებიც არსებობს და დღითი დღე მატულობს ხსენებული კასა-ბანკების რიცხვი.

მაჩხანელი

(შემდეგი იქნება)

17	6547	29	352	37	10491
17	9307	29	3224	37	11393
17	11171	29	3854	37	11859
18	402	29	7175	38	226
18	1016	29	7708	38	303
18	2741	30	223	38	2413
18	8127	30	4466	38	3314
18	8205	30	4600	38	3646
18	8870	30	5434	38	4499
18	9153	30	6392	38	5342
18	9630	30	6436	38	7208
18	10285	30	9106	38	8855
18	10779	30	9595	38	9208
18	11998	30	9752	39	1927
19	2124	31	698	39	3991
19	2460	31	2817	39	4001
19	4957	31	3015	39	5366
19	6356	31	3842	39	7725
19	7320	31	4529	39	9058
19	8409	31	6258	39	10703
19	11014	31	6769	40	2023
20	5839	31	7418	40	2052
20	6608	31	7690	40	2546
20	9108	31	9077	41	288
20	9469	31	9630	41	570
20	9649	31	9869	41	1758
20	11759	31	10936	41	1856
20	11811	32	377	41	2567
21	736	32	444	41	5451
21	1667	32	886	41	5809
21	4182	32	1295	41	5918
21	10102	32	1844	41	5920
21	10122	32	4293	41	6118
22	1715	32	5450	41	7288
22	1789	32	6978	41	7743
22	1940	32	8397	41	7757
22	2686	32	8593	41	8079
22	3196	32	8747	41	8660
22	3603	32	10644	41	9018
22	3673	32	11229	41	9023
22	5895	32	11627	41	9031
22	7201	33	1205	41	11118
22	7643	33	1716	41	11635
22	8928	33	3088	42	3552
22	10262	23	5103	42	4333
22	11322	33	7143	42	8807
22	11573	33	10961	42	9043
23	2440	33	11059	42	9255
23	4198	34	2684	42	10187
23	4612	34	4243	42	10907
23	5032	34	6954	43	203
23	5895	34	7379	43	1312
23	8127	34	9916	43	3993
23	8989	34	9965	43	6999
23	10639	34	10377	43	7229
24	186	34	11930	43	7992
24	1146	35	453	43	9101
24	2039	35	801	43	10022
24	2861	55	1173	43	10666
24	4002	35	1380	44	1444
24	5537	35	2316	44	2506
24	6980	35	2464	44	4791
25	4065	35	3208	44	4922
25	4437	35	4046	44	9286
25	7265	35	6337	44	10608
25	7888	35	6886	44	11861
26	2474	35	7758	45	4340
26	3778	35	8474	45	5328
26	4870	35	8767	46	2453
26	4097	35	8920	46	2933
26	6563	35	9315	46	3711
26	7952	35	9358	46	4073
26	8857	35	9621	46	6483
26	9019	35	9695	46	7601
27	617	35	11958	46	7982
27	785	36	1028	46	8335
27	4426	36	1236	46	8360
27	4676	36	2836	46	8866
27	5432	36	5684	46	9603
27	5733	36	5739	46	10792
27	6552	36	7994	46	11115
27	7517	36	8629	46	11435
27	8317	36	11341	47	1698
27	9848	36	11416	47	4139
28	1839	36	11934	47	5996
28	2495	37	19	47	6827
28	2747	37	958	47	7949
28	3435	37	1530	47	9029
28	4763	37	3748	48	299
28	6289	37	4172	48	2498
28	8674	37	5733	48	4171
28	10260	37	6797	48	6983

48	7115	51	3757	53	9626
48	7709	51	8286	53	10596
48	11597	51	8795	53	10686
48	11781	51	10386	53	10891
49	2469	52	1058	53	11652
49	2764	52	1124	54	867
49	3612	52	1466	54	1149
49	4576	52	4810	54	2128
49	5722	52	5804	54	2215
49	7622	52	7813	54	2730
49	7841	52	8223	54	3644
49	8197	52	8811	54	4173
49	8528	52	9455	54	4650
49	9382	52	11002	54	4811
49	10161	52	11708	54	5276
49	11035	53	145	54	5971
50	5895	53	535	54	7737
50	6210	53	2022	54	9968
50	7787	53	3629	55	42
50	8771	53	4033	35	1252
50	9771	53	5359	55	1394
50	10357	53	6208	55	3588
50	11717	53	6375	55	3763
51	713	53	6406	55	5607
51	2773	53	7055	55	6809

(შემდეგი იქნება)

პეტერბურგის ბირჟა, აგვისტო.

	მყიდველისა.	გამყიდველისა.	გაყიდულისა.
	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ხუთ-მანათიანი ოქრო .	7,80	7,85	— ,,
ტამოჟნის კუპონები .	156	157	— ,,
მანეთიანი ვერცხლის ფული	1,08	1,10	— ,,
5°/₀ პირველის შინაგანის სესხის მომგები ბილეთი	— ,,	— ,,	235¹/₄
—მეორისა	223	— ,,	— ,,
სახელმწიფო თავად-აზნაურობის ბანკის მომგებ. ფურცელი . .	192³/₄	— ,,	— ,,
გირავნობის ფურცელნი ტფილისის ბანკისა: 6°/₀.	102¹/₄	— ,,	— ,,
5°/₀.	99¹/₂	— ,,	— ,,
ქუთაისის ბანკისა 6°/₀.	102¹/₄	— ,,	— ,,
5°/₀.	99³/₄	— ,,	— ,,
5°/₀ ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრედიტო საზოგადოებისა	98¹/₂	— ,,	— ,,

გამოსადეგი ცნობანი

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

რკინის გზის მიმოსვლა

ტფილისიდგან ბათუმს მიდის საფოსტო მატარებელი 9 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდგან ტფილისს მოდის. . 9 ს. 52 წ. საღ.

„ . . . . . „ . 12 ს. 25 წ. შუად.

ტფილისიდგან ბაქოს მიდის 1 ს. 25 წ. შუადღ.

ბაქოდგან ტფილისს მოდის „ . . 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდგან განჯას მიდის . . 9 ს. 20 წ. საღ.

განჯიდგან ტფილისსმიდის „ . . 7 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდამ გადის:

ხ უ თ შ ა ბ ა თ ო ბ ი თ: დღისით 4 საათზე მოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსიისკში, კ ვ ი რ ა ო ბ ი თ ღამის 2 საათზე, შორის გზით, შეივლის ფოთსა და ყველა ნავთსადგურში. ო რ შ ა ბ ა თ ო ბ ი თ, საღამოს 7 საათზე, საზღვარ გარედ სტამბოლში.

ბათუმში მოდის:

ო რ შ ა ბ ა თ ო ბ ი თ: საღამოზე, ოდესიდგან, შორის გზით. პ ა რ ა ს კ ე ო ბ ი თ, დ ილით, ოდესიდგან, მოკლე გზით, გამოივლის ერჩსა და ნოვოროსიისკზე. კ ვ ი რ ა ო ბ ი თ დილით, სტამბოლიდგან.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდგან კვირა დილით, განთიადისას.

საფოსტო და სახალხო ოდესიდგან ორშაბათობით, დღისით.

სახალხო და საქონლისა კვირაობით, საღამოზე, ოდესიდგან. ს ა ხ ა ლ ხ ო და საქონლისა ბათუმიდგან ხუთშაბათობით, გაადისაით.

ფოთიდგ გადის:ან

საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, კვირაობით, დილის 8 საათზე

საფოსტო და სახალხო ორშაბათობთისაქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დილის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით, ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებიან უსაგზლოდაც.

ნ ი ხ რ ი

1892 წ. 4 მარტიდგან ახალ განკარგულებამდე.

თეთრი პური რუსული 1 გირ. „ კ.
წითელი „ 1-ის ხარისხ. „ „ „
„ „ 2
თონ. წით. პურ. 1 ხარ. „ „ „
„ „ „ 2 „ „ „
„ „ „ 3 „ „ „

ჯვარის მამის პურის ლავაში.

1-ის ხარ. პურ. ლავაშ. 1 გ. კ.
მე-2 „ „ „ „ .
მე-3 „ „ „ „ „
ძროხის ხორცი 1-ის ხარისხისა 8 „
„ „ 2 „ „
სუკი — — — 14 „
ცხვრის ხორცი — — 9 „
ღორ. ხორ. უტყაოდ 1 ხარ. 1 გ. 7 „
მე-2 ხარ. ტყავიანად 6 „

განცხადებანი

კბილის ექიმი
ა. ი. ორბელი

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში №№ 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს:

შუადღის 12-დგან ნაშუადღევის 2 საათამდე. საღამოთი 5-დგან 7 საათამდე.

კვირა-უქმე დღეებში

დილის 8 საათიდგან ნაშუადღევის 1 საათამდე. (150—89)

ქ. ოზურგეთში

გამოვიდა და ისყიდება კ. თავართქილაძის მიერ გამოცემული შემდეგი ახალი წიგნები: მ. კ.

1) „ამპარტავანი გიორგი“ გარშინისა . . „ 5

2) „ჩხუბი ერთი კვერცხისათვის“ ტოლსტოისა . „ 5

3) „საყმაწვილო ბიბლიოთეკა“ ოცხანელისა . „ 5

4) „ქართულ ანდაზების ლოტო“ ნ. ო—შვილისა. „ 80

5) „რავდენიმე მოთხრობა“ (გურიის ცხოვ.) ე. ნინოშვილისა . . „ 50

6) „სიმონა“ მოთხრობა (გურიის ცხოვ.) მისივე . „ 30

7) „ვეფხის-ტყაოსანი“ მეორედ გამოცემა ოზურგეთში სურათით . . „ 40

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოზურგეთში გამომცემელს, ტფილისში, ქუთაისში, ბათუმში, ფოთში, გორში, სამტრედიაში, ხონში და სოხუმში ყველა წიგნის მაღაზიებს. ყვირილაში ი. კაკაბაძეს, ბათუმში ბ. კალანდაძეს, ქუთაისსა და რიონს შუა ხეთერელს, განჯაში ს. დოლიძეს და ახალსენაკში ბ. მიქაძეს და აგრეთვე გურიის ყველა მასწავლებლებთან.

განცხადება ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლისა.

1892 წლის პირველის ენკენისთთვიდგან იხსნება ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლაში (რომელიც შესდგება ამ ჟამად ოთხის მოსამზადებლის და სამის პროგიმნაზიულის კლასისაგან) მეოთხე პროგიმნაზიული კლასი.

სკოლა ამზადებს ყმაწვილებს გიმნაზიის პირველ, მეორე, მესამე, მეოთხე და მეხუთე კლასისათვის, რეალურ სასწავლებლის პირველის კლასისათვის, და კორპუსისთვის. ქართულს ენას გარდა, სკოლის პროგრამა სრულიად ეთანხმება აღნიშნულ სასწავლებლების პროგრამას.

მომავალ ენკენისთთვისათვის სკოლაში არის სულ 50 ვაკანსია: პირველს განყოფილებაში — 29, მეორე განყოფილებაში — 8, მესამე განყოფილებაში — 4, მეოთხე განყოფილებაში — 2. და პირველს კლასში — 7. დანარჩენ კლასებში არ არის ვაკანსია.

ზემო აღნიშნულ რიცხვიდგან (50) ორმოც-და-ცხრა (49) დანიშნულია გარედგან მოსიარულეებისათვის და ერთი (1) პანსიონში შემომსვლელთათვის. ეს ერთი ვაკანსია, გამგე კომიტეტის გარდაწყვეტილების თანახმად, ეკუთვნის ტფილისის მაზრის თავად-აზნაურობას, საიდგანაც მიღებულ იქმნება ერთი ღარიბ თავად-აზნაურთაგანი საზოგადოების სრულს ხარჯზედ.

რაიცა შეეხება იმათ, ვისაც სრულს საკუთარს ხარჯზე სურს შემოსვლა პანსიონში ან ნახევარს ხარჯზე (პირველნი იხდიან წელიწადში ოცთუმანს და მეორენი—ათს), წელს სკოლის მთავრობა, სამწუხაროდ, ვერ დააკმაყოფილებს მათს თხოვნას, რადგან ამ ჟამად პანსიონში ყველა ვაკანსიები დაჭერილია, გარდა ერთისა, რომელიც, როგორც მოხსენებული ზემოდ, დაინიშნა ტფილისის მაზრისათვის. მსურველთ შეუძლიანთ შემოვიდნენ სკოლაში მხოლოდ გარედგან მოსიარულეებად, როელთათვის დანიშნულია 49 ვაკანსია.

თუ ხელ-მეორე გამოცდის შემდეგ მარიამობისათვის უკანასკნელ რიცხვებში და ან ენკენისთვის განმავლობაში ზეც ისუფლდა რამდენიმე ვაკანსია, მაშინ კიდევ შეიძლება მიღებულ იქმნნთ პანსიონში იმდენი მოწაფე, რამდენიც ვაკანსია დაიცლება.

პირველ განყოფილებაში მიიღებიან ყმაწვილები არა უმეტეს 8 წლისა.
მეორე განყოფილებაში „ „ არა უმეტეს 9 წლისა.
მესამე განყოფილებაში „ „ არა უმეტეს 10 წლისა.
მეოთხე განყოფილებაში „ „ არა უმეტეს 11 წლისა.
და პირველს კლასში „ „ არა უმეტეს 12 წლისა.

შემომსვლელთათვის საჭიროა შემდეგი დოკუმენტები:

1) მეტრიკის მოწმობა, 2) ყვავილის აცრის მოწმობა და 3) ვისაც საზოგადოების სრულს ხარჯზედ უნდა შემოსვლა, გარდა ხსენებულ დოკუმენტებისა, უნდა წარმოადგინოს ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის მოწმობა, რომლის ბანკის დამფუძნებელთაგანია და აგრეთვე მაზრის მარშალისაგან სიღარიბის მოწმობა. ესევე საბუთებია საჭირო იმათთვისაც, ვინც საზოგადოების ნახევარ ხარჯზედ შემოდის, თვინიერ ბანკის მოწმობისა.

ვისაც სკოლაში შემოსვლა ჰსურს, წლოვანობის შესაფერი ეგზამენი უნდა დაიჭიროს. ვინც დროზედ დოკუმენტებს ვერ წარმოადგენს, ეგზამენის დაჭერის ნება არ მიეცემა და, თუ საზოგადოების ხარჯზედ შემოდის, კენჭიც არ ჩამოეტარება.

თხოვნის მიღება დოკუმენტებითურთ შეიძლება დღიდგან გამოცხადებისა მარიამობისთვის 26 რიცხვამდის. ტფილისს გარეშე მცხოვრებთ თხოვნა უნდა გამოგზავნონ შემდეგის ადრესით: Въ Тифлисъ. Инспектору Тифлисской Дворянской школы, на Лабораторной, въ д. Гургенбекова.

მისაღები ეგზამენი და ხელმეორედ გამოცდა დაიწყება მარიამობისთვის 26 რიცხვიდგან და გაგრძელდება პირველს სექტემბრამდის.

გარედგან მოსიარულეთათვის სწავლის ფასი თორმეტი მანეთია. როგორც გარედგან მოსიარულე, ისე პანსიონერი მოვალეა დაწესებულ ფულის ნახევარი შემოსვლისათანავე შემოიტანოს და ნახევარი იანვარში.

მშობელნი ვალდებულნი არიან, რომ მათი შვილები სუფთად იყვნენ ჩაცმულნი თანახმად სკოლის მოთხოვნილებისა და საჭირო სახელმძღვანელო წიგნები და სასწავლო ნივთები არ აკლდეთ. ამიტომ, ვინც მშობელთაგანი ტფილისში არა სცხოვრობს მუდამ, ვალდებულია, თავის მაგიერ ვინმე ტფილისში მცხოვრებთაგანი წარმოადგინოს თავდებად, რომელიც მოვალე იქნება აღასრულოს სკოლის ყველა მოთხოვნილება შესახებ მოწაფისა, რომელსაც ჰთავდებობს.

(4—3)

წიგნის გამომცემელ ამხანაგობის მაღაზიაში ისყიდება

ახალი წიგნი

ვახუშტი ბატონიშვილი

საქართველოს

გეოგრაფია

1 წიგნი

სამცხე

ვახუშტის საზოგადო „შესავალი“-თურთ.

გამოცემა

მოსე ჯანაშვილისა

ფასი 25 კაპ.